

بسمه تعالی

دستورالعمل محاسبه شاخص‌های بهره‌وری وزارت امور اقتصادی و دارایی

وزارت امور اقتصادی و دارایی از جمله دستگاه‌های سیاستگذار کلان در حوزه اقتصاد است و از این بابت از جایگاه مهمی برخوردار است. وزارتخانه مذکور دارای دو قائم مقام بوده که یکی از آنها معاون کل و دیگری قائم مقام در همکاری‌های بین‌المللی است. علاوه بر آن پنج معاونت شامل معاونت امور بانکی، بیمه و شرکت‌های دولتی، معاونت نظارت مالی و خزانه‌داری کل کشور، معاونت امور اقتصادی، معاونت امور حقوقی و مجلس و معاونت توسعه مدیریت و منابع نیز در وزارتخانه مذکور به انجام وظایف محول شده اشتغال دارند.

الف: هدف

تنظیم سیاست‌های اقتصادی و مالی کشور و ایجاد هماهنگی در امور زمانی و اجرای سیاست‌های مالیاتی و تنظیم و اجرای برنامه همکاری‌های اقتصادی و سرمایه‌گذاری‌های مشترک با کشورهای خارجی

ب: وظایف

- تنظیم سیاست‌های اقتصادی و مالی کشور و ایجاد هماهنگی در اجرای آن‌ها
- پیشنهاد، دریافت، بررسی و انجام کلیه امور مربوط به سرمایه‌گذاری‌های ایران در خارج و سرمایه‌گذاری‌های خارجی در ایران و همچنین کمک‌های اقتصادی و فنی به کشورهای خارجی
- پرداخت وام و اعتبار به دولت‌ها و موسسات خارجی و بین‌المللی و همچنین تحصیل و استفاده از وام‌ها و اعتبارات خارجی

- تنظیم و اجرای برنامه همکاری‌های اقتصادی، مالی و فنی ایران با سایر کشورها، سازمان‌ها و موسسات اقتصادی و مالی بین‌المللی و ایجاد هماهنگی در اعمال نظارت بر اینگونه روابط و مناسبات بین‌المللی

- نظارت بر فعالیت‌های مالی و اقتصادی بخش خصوصی در جهت اجرای برنامه‌های توسعه اقتصادی

- اجرای تکالیف مربوط به امور پولی، بانکی، بیمه‌ای، ارزی و اعتباری کشور که به موجب قوانین و مقررات موضوعه به عهده وزارت امور اقتصادی و دارایی محول می‌گردد

- نظارت بر تشخیص و وصول مالیات‌های مستقیم و همچنین وصول مالیات‌های غیرمستقیم و حقوق و عوارض و هزینه‌های گمرکی

- مراقبت در امر وصول سایر منابع درآمدی دولت که در قانون بودجه کل کشور منظور می‌شود

- اجرای مراقبت عمومی واردات، صادرات، قراردادهای بازرگانی، موافقت‌های پایایی و اعمال مقررات گمرکی درباره معافیت‌ها و ممنوعیت‌ها

- ایجاد تسهیلات و کمک‌های لازم به کارگران و کشاورزان در خرید سهام واحدهای تولیدی مشمول قانون گسترش مالکیت واحدهای تولیدی

- تمرکز وجوهی که از محل درآمدها و سایر منابع تامین اعتبار منظور در بودجه عمومی دولت وصول می‌شود و همچنین درآمد شرکت‌های دولتی به استثنای بانک‌ها و موسسات اعتباری و شرکت‌های بیمه در حساب‌های خزانه نزد بانک مرکزی و برقراری ترتیبات لازم برای اینکه شرکت‌های دولتی بتوانند بموقع از وجوه خود استفاده نمایند

- تمرکز وجوه سپرده وزارتخانه‌ها و موسسات و شرکت‌های دولتی در حسابهای خزانه نزد بانک مرکزی

- افتتاح حساب‌های بانکی وزارتخانه‌ها و موسسات و شرکت‌های دولتی در بانک مرکزی یا شعب سایر بانک‌های داخلی در مرکز و شهرستان‌ها

- تخصیص اعتبارات لازم برای هزینه‌های جاری و عمرانی با همکاری سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و ابلاغ آن به دستگاه‌های اجرایی مربوط

- پرداخت اعتبارات مصوب بودجه کل کشور اعم از اعتبارات جاری و عمرانی و اختصاصی به حساب‌های بانکی وزارتخانه‌ها و موسسات و سایر دستگاه‌های اجرایی و نیز پرداخت بدهی‌ها و وصول مطالبات ناشی از اجرای برنامه‌های عمرانی گذشته
- ایجاد تسهیلات لازم در پرداخت‌ها از طریق واگذاری تنخواه گردان حسابداری به دستگاه‌های اجرایی
- رد سپرده‌های قابل استرداد و همچنین وجوهی که زائد بر میزان مقرر وصول می‌شود
- صدور حواله اعتباراتی که در بودجه عمومی به عنوان کمک برای عملیات جاری شرکت‌های دولتی یا به عنوان کمک و اعانه به موسسات غیردولتی منظور می‌شود
- رسیدگی و موافقت با پرداخت دیون محقق بر ذمه وزارتخانه‌ها و موسسات دولتی از محل اعتبار دیون بلامحل
- واگذاری پیش‌پرداخت برای رفع احتیاجات سال بعد وزارتخانه‌ها و موسسات دولتی با رعایت مفاد ماده ۷۷ قانون محاسبات عمومی کشور
- تسلیم صورتحساب دریافتها و پرداخت‌های ماهانه مربوط به حساب‌های درآمد بودجه عمومی دولت و سپرده‌های وزارتخانه‌ها و موسسات دولتی به دیوان محاسبات کشور
- تعیین نمونه اسنادی که برای پرداخت هزینه‌ها مورد قبول واقع می‌شود و همچنین مدارک و دفاتر و روش نگهداری حساب با هماهنگی دیوان محاسبات کشور
- دریافت صورتحسابهای ماهانه و سالانه از دستگاه‌های اجرایی برای بررسی و درج در صورتحساب عملکرد بودجه سالانه کل کشور
- اخذ ترازنامه و حساب سود و زیان سالانه شرکت‌های دولتی برای بررسی و درج خلاصه آنها در صورتحساب عملکرد بودجه سالانه کل کشور
- تهیه و تنظیم صورتحساب عملکرد بودجه سالانه کل کشور
- دادن مهلت و یا تخصیص بدهی اشخاص به وزارتخانه‌ها و موسسات دولتی
- بررسی و اظهارنظر در مورد لوایح و همچنین تصویب‌نامه‌های پیشنهادی دستگاه‌های اجرایی که جنبه مالی، محاسباتی، معاملاتی، بانکی و اقتصادی دارند

- مبادله قرارداد و وصول اقساط وام‌های پرداختی به دستگاه‌های اجرایی از محل اعتبارات عمرانی جهت اجرای طرح‌های عمرانی انتفاعی
- رسیدگی به موجودی و نظارت و تمرکز حساب اموال دولتی در اختیار دستگاه‌های اجرایی
- نگهداری اسناد مالکیت اموال غیرمنقول دولت که حق استفاده آن‌ها به عهده دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط می‌باشد
- رسیدگی به موارد تخلف از اجرای مقررات در امر پرداخت هزینه‌ها و اقدام در مورد آنها طبق ماده ۹۱ قانون محاسبات عمومی کشور
- تهیه و توزیع و همچنین نظارت بر چاپ اوراق بهادار کنترل دولت و سایر اوراقی که برای وصول درآمدهای عمومی دولت منظور در قانون بودجه کل کشور مورد استفاده قرار می‌گیرد
- انتصاب ذیحساب و معاون ذیحساب در دستگاه‌های اجرایی طبق مقررات ماده ۳۱ قانون محاسبات عمومی کشور
- انجام سایر وظایفی که بر طبق مقررات قانون محاسبات عمومی کشور و سایر مقررات مالی به وزارت امور اقتصادی و دارایی محول گردیده است
- تضمین وام‌ها و اعتبارات اعطایی به دولت
- بررسی بودجه و ترازنامه و حساب سود و زیان شرکت‌های دولتی که سهام آنها متعلق به دولت است برای طرح و تصویب در مجامع عمومی شرکت‌های مزبور
- انتشار اوراق مشارکت در چارچوب مقررات قانونی و آئین‌نامه‌های اجرایی مربوط
- صدور اجازه استفاده از ماشین‌های نقش تمبر غیرپستی در وزارتخانه‌ها و موسسات دولتی و نظارت بر نحوه کار آنها و همچنین انجام سایر تکالیفی که طبق قانون "استفاده از ماشین‌های نقش تمبر" به عهده وزارت امور اقتصادی و دارایی محول گردیده است
- توزیع و فروش سفته و بارنامه تجارتي از طریق شبکه بانکی کشور و نگاهداری حساب آن‌ها
- بررسی‌های مالی برای شناسایی منابع درآمدی کشور و پیشنهاد وضع و یا اصلاح قوانین و مقررات مالی

به منظور انجام ماموریت‌ها و وظایف محول شده، وزارت امور اقتصادی و دارایی شامل برخی سازمان‌ها

نیز می‌باشد که عناوین آن‌ها به شرح زیر است:

- سازمان امور مالیاتی کشور

- سازمان خصوصی سازی

- سازمان بورس و اوراق بهادار

- سازمان اموال تملیکی

- سازمان حسابرسی

- شرکت سرمایه گذاری خارجی ایران

- سازمان سرمایه گذاری و کمک‌های اقتصادی و فنی ایران

- گمرک جمهوری اسلامی ایران

- شرکت سهامی چاپخانه دولتی ایران

از نظر تطبیق فعالیت‌های در حال انجام در وزارت امور اقتصادی و دارایی با ویرایش چهارم طبقه‌بندی استاندارد فعالیت‌های اقتصادی (ISIC, Rev.4) می‌توان فعالیت‌های این وزارت را در بخش ۸۴ و ذیل کد ۸۴۱ قرار داد.

رهیافت سنجش بهره‌وری در وزارت امور اقتصادی و دارایی: وزارت امور اقتصادی و دارایی ارایه کننده خدمات دولتی از نوع خدمات عمومی جمعی است. ویژگی این نوع از خدمات این است که به صورت رایگان یا با قیمتی غیراقتصادی به عموم مردم عرضه می‌شود و استفاده کننده آن عموم مردم می‌باشند. در این نوع خدمات، استفاده یک فرد یا گروهی از جامعه، مانع استفاده فرد یا گروهی دیگر نمی‌گردد. وزارت امور اقتصادی و دارایی و واحدهای وابسته به آن، عهده‌دار انجام ماموریت‌ها و وظایف قانونی هستند که به سیاستگذاری، هدایت، پشتیبانی و نظارت بر امور مالی و مالیه دولت معطوف است. از این رو، ستانده‌های وزارت امور اقتصادی و دارایی را نیز باید بر این اساس تبیین نمود. از آنجا که نمی‌توان به این ماموریت‌ها و وظایف محصولات مشخصی را منتسب کرد، بر اساس تجربیات و روش‌های شناخته شده می‌توان فعالیت‌ها و فرایندهایی که متناظر با این ماموریت‌ها و

وظایف هستند را به عنوان جانشینی برای ستانده منظور نمود. بنابراین، ستانده وزارت امور اقتصادی و دارایی عبارت از کلیه فعالیت‌ها و فرایندهایی است که به منظور سیاست‌گذاری، اجرای سیاست‌ها و نظارت در واحدهای ستادی و سازمان‌های وابسته انجام می‌شود.

محاسبه ستانده وزارت امور اقتصادی و دارایی را باید گام نخست در انجام محاسبات بهره‌وری این دستگاه قلمداد نمود. گام دوم تعدیل کیفی ارقام محاسبه شده در گام اول بر اساس میزان تحقق هدف یا اهداف اصلی است. در صورتی که مهمترین هدف هر فعالیت اقتصادی افزایش تولید محصولات قلمداد شود، در آن صورت باید میزان تحقق سیاست‌ها را به عنوان قلم تعدیل کننده شاخص ستانده در نظر گرفت. مثلاً در حوزه مالیاتی، می‌توان از میزان تحقق درآمدهای مالیاتی که در بودجه دولت پیش‌بینی شده است یا از میزان پوشش مالیاتی به عنوان تعدیل کننده کیفی استفاده نمود.

با در اختیار داشتن شاخص ستانده و ستانده تعدیل شده و همچنین شاخص نهاده‌ها، محاسبه شاخص‌های بهره‌وری دستگاه امکان‌پذیر خواهد شد.

۱- ستانده

به منظور محاسبه بهره‌وری وزارت امور اقتصادی و دارایی لازم است در مرحله اول، نماگرهای مربوط به ستانده بر اساس معیارهای زیر تهیه شود:

۱-۱- نماگرهای ستانده باید همه فعالیت‌های وزارت امور اقتصادی و دارایی و واحدهای وابسته به آن را که در جهت انجام ماموریت‌ها و وظایف تصریح شده در مصوبات قانونی است، شامل شود.

۲-۱- نماگرهای مربوط به ستانده باید به تفصیلی‌ترین شکل ممکن تهیه شوند.

۳-۱- نماگرها برای چند سال (مثلاً از ۱۳۹۰) تهیه شود.

۴-۱- به منظور تهیه نماگرها به قیمت ثابت لازم است که سال پایه مشخص شود. ترجیح آن است سال پایه متغیر بوده و محاسبات به صورت زنجیره‌ای انجام شود. در صورتی که اطلاعات برای این منظور کفایت نکند می‌توان از روش سال پایه ثابت استفاده نمود. در

این شرایط توصیه می‌شود که همگام با سال پایه آماری کشور، سال ۱۳۹۰ به عنوان سال پایه منظور گردد.

۵-۱- به منظور جمع زدن نماگرها، لازم است که هریک از آنها با استفاده از هزینه متناظر در سال پایه موزون شوند.

۶-۱- لازم است که نماگرها با استفاده از متغیرهای کیفی مناسب (نماگر دستاورد) تعدیل گردند.

نماگرهای ستانده برای وزارت امور اقتصادی و دارایی می‌تواند متغیرهایی مانند تعداد مصوبات مرتبط با فعالیت سیاستگذاری و برنامه‌ریزی، میزان مالیات به قیمت ثابت، میزان سرمایه‌گذاری خارجی به قیمت ثابت، تعداد گزارش‌های مربوط به نظارت و کنترل و نظایر آن باشد.

برای تعدیل کیفی نماگرهای ستانده لازم است که از نماگر دستاورد استفاده شود. مهمترین دستاورد فعالیت‌های وزارت امور اقتصادی و دارایی، با استفاده از نماگرهای میزان تحقق درآمدها در بودجه دولت، سطح پوشش مالیاتی و میزان کالاهای وارد شده از مبادی غیررسمی قابل بیان است. لازم به ذکر است موارد مربوط به نماگرهای ستانده و دستاورد منحصر به نمونه‌های ذکر شده نبوده و با نظر کارشناسی دستگاه مورد بررسی قابل تجدید نظر می‌باشد.

۲- نهاده

نهاده‌های متناظر با ستانده برای محاسبه بهره‌وری عبارتند از کار، سرمایه و مصرف واسطه. از آنجا که آمار موجودی سرمایه در دستگاه‌های دولتی در دست نبوده و فرایند برآورد آن نیز زمان‌بر است، در این دستورالعمل، نهاده‌ها منحصر به مصرف واسطه و کار خواهد بود. با وجود این لازم است که برآورد موجودی سرمایه به شرح مندرج در بند ۲-۱ در برنامه محاسباتی وزارتخانه قرار گیرد تا شرایط لازم برای محاسبه بهره‌وری عوامل تولید (شامل موجودی سرمایه) فراهم گردد.

۲-۱- موجودی سرمایه

موجودی سرمایه، سرمایه ثابت یا سرمایه فیزیکی اصطلاحاتی برای یک مفهوم واحد هستند. بر اساس تعریف، سرمایه ثابت عبارت است از مجموعه کالاهایی هستند که عمر مفید آنها معمولاً بیش از یک سال بوده و به دفعات در فرایند تولید محصولات دیگر مورد استفاده قرار می‌گیرند. بر اساس اطلاعاتی که از ساختار آماری دستگاه‌های دولتی در دست است، این دستگاه‌ها و از جمله وزارت امور اقتصادی و دارایی فاقد برآورد موجودی سرمایه شامل ساختمان و تاسیسات، ماشین‌آلات و تجهیزات و سایر کالاهای سرمایه‌ای هستند. از این رو در شرایط کنونی، محاسبه بهره‌وری بر اساس شاخص موجودی سرمایه امکان‌پذیر نمی‌باشد. با وجود این، لازم است که محاسبات شاخص‌های بهره‌وری مبتنی بر موجودی سرمایه در اسرع وقت در دستور کار وزارت امور اقتصادی و دارایی قرار گیرد. از آنجا که پیش‌نیاز تهیه این شاخص‌ها دسترسی به آمار چند ساله موجودی سرمایه است، ضروری است که دستگاه مذکور برنامه خود را برای انجام برآورد موجودی سرمایه مربوط به ستاد وزارتخانه و واحدهای وابسته، ظرف سه ماه پس از ابلاغ این دستورالعمل در اختیار سازمان ملی بهره‌وری ایران قرار دهد.

۲-۲- مصرف واسطه

مصرف واسطه شامل ارزش کالاها و خدماتی است که در فرایند تولید به مصرف رسیده یا تغییر شکل می‌یابند. مصرف واسطه شامل مصرف حامل‌های انرژی (برق، گاز و انواع سوخت‌ها)، مواد مصرفی (انواع کاغذ و نوشت افزار، وسایلی که عمر مفید آنها معمولاً کمتر از یک سال است و سایر مواد و ملزومات مصرفی) و نیز خدمات (مانند برون‌سپاری خدمات قراردادی نظافت ساختمان و نظایر آن) می‌باشد.

لازم است که ارزش اقلام مختلف مصرف واسطه در سطح تفصیل بالا و متناظر با اقلام ستانده استخراج شده و با شاخص قیمت مناسب به قیمت ثابت تبدیل شوند. باید توجه داشت که شاخص قیمت مورد استفاده باید حتی الامکان بیانگر تغییرات قیمت قلم مورد استفاده در وزارتخانه باشد. مثلاً در صورتی که

قیمت‌های ترجیحی برای برق و سوخت اعمال می‌شود، استفاده از شاخص قیمت کل حامل‌های انرژی، احتمالاً میزان مصرف انرژی را کمتر از میزان واقعی برآورد خواهد نمود.

۲-۳- نیروی کار

در مرحله اول، لازم است که بانک اطلاعاتی کاملی از کارکنان شامل طبقه‌بندی‌های مختلف بر حسب ویژگی‌های متنوع تهیه شود. همچنین لازم است که اطلاعات مذکور با هریک از اقلام ستانده که قبلاً اشاره شد، در تناظر قرار گرفته و طبقه‌بندی متقاطع مربوط به آن بدست آید. مثلاً برای سیاستگذاری و برنامه‌ریزی، اطلاعات پرسنلی به تفکیک رشته و میزان تحصیلات، سابقه کاری، درجه شغلی و نظایر آن مورد نیاز خواهد بود. برای سایر وظایف و فعالیت‌ها، نظیر پشتیبانی و نظارت نیز لازم است که اطلاعات مذکور جمع‌آوری گردد. در صورت امکان بهتر است که اطلاعات مربوط به نیروی کار، علاوه بر اینکه بر اساس فرد شاغل تهیه می‌شود، بر اساس ساعت کار انجام شده نیز تهیه گردد. توصیه‌های استاندارد بر محاسبه شاخص‌های بهره‌وری بر اساس ساعت کار انجام شده تاکید دارند تا از این طریق بتوان سطح دقت محاسبه شاخص‌های بهره‌وری را افزایش داد. در مرحله بعد لازم است که جبران خدمات هریک از طبقات مذکور استخراج شده و در جدول درج گردد. اطلاعات جبران خدمات (شامل حقوق و مزایای نقدی و غیرنقدی و نیز سهمیه تامین اجتماعی پرداختی توسط کارفرما به نیابت از کارکنان) به منظور وزن‌دهی به هریک از طبقات کارکنان و در نهایت تلفیق آن‌ها ضروری است.

۳- شاخص‌های بهره‌وری

شاخص‌های بهره‌وری شامل شاخص‌های تک عاملی و چند عاملی است. از آنجا که در این دستورالعمل دو نهاد مصرف واسطه و نیروی کار مورد توجه قرار گرفته است، بنابراین دو شاخص بهره‌وری تک عاملی قابل محاسبه خواهد بود: شاخص بهره‌وری مصرف واسطه و شاخص بهره‌وری کار. شاخص بهره‌وری چند عاملی نیز نسبت شاخص ستانده به شاخص ترکیبی مصرف واسطه و نیروی کار می‌باشد.

در صورتی که برآوردهای مربوط به موجودی سرمایه انجام شود، شاخص بهره‌وری چندعاملی شامل عامل سرمایه نیز خواهد بود.

شاخص بهره‌وری سرمایه: در شرایط کنونی محاسبه شاخص بهره‌وری سرمایه امکان‌پذیر نیست. اما در صورتی که ارقام موجودی سرمایه در دسترس قرار گیرد، شاخص مذکور از تقسیم شاخص ستانده به شاخص موجودی سرمایه بدست می‌آید. از آنجا که عدد شاخص بدست آمده در سال پایه ۱۰۰ می‌باشد، ارقام سال‌های پس از آن نشانگر میزان تغییر در بهره‌وری سرمایه خواهد بود.

شاخص بهره‌وری مصرف واسطه: از تقسیم شاخص ستانده به شاخص مصرف واسطه بدست می‌آید. از آنجا که عدد شاخص بدست آمده در سال پایه ۱۰۰ می‌باشد، ارقام سال‌های پس از آن نشانگر میزان تغییر در بهره‌وری مصرف واسطه خواهد بود.

شاخص بهره‌وری نیروی کار: از تقسیم شاخص ستانده به شاخص نیروی کار بدست می‌آید. در اینجا نیز ارقام سال‌های غیرپایه بیانگر میزان تغییر در بهره‌وری نیروی کار می‌باشد.

شاخص بهره‌وری چند عاملی: همانگونه که ذکر شد، در شرایط فقدان دسترسی به آمار موجودی سرمایه، شاخص بهره‌وری چند عاملی به شاخص بهره‌وری چندعاملی کار و مصرف واسطه تنزل خواهد یافت. برای بدست آوردن رقم این شاخص لازم است که عدد شاخص ستانده بر شاخص ترکیبی نیروی کار و مصرف واسطه تقسیم شود. اما پیش از آن لازم است که شاخص ترکیبی مذکور محاسبه شود. بدین منظور از سهم هزینه‌ای مصرف واسطه و نیروی کار استفاده می‌گردد. بدین ترتیب که شاخص نیروی کار در سهم هزینه‌ای آن و شاخص مصرف واسطه در سهم هزینه‌ای آن به صورت جداگانه ضرب شده و سپس با یکدیگر جمع می‌شوند. منظور از سهم هزینه‌ای نیروی کار عبارتست از هزینه جبران خدمات در سال قبل تقسیم بر جمع هزینه جبران خدمات و مصرف واسطه در سال قبل. سهم هزینه‌ای مصرف واسطه نیز عبارتست از هزینه مصرف واسطه در سال قبل تقسیم بر جمع هزینه جبران خدمات و مصرف واسطه در سال قبل (همه به قیمت جاری).

شاخص بهره‌وری انرژی: شاخص بهره‌وری انرژی عبارت است از نسبت شاخص ستانده به شاخص مقداری انرژی. برای محاسبه شاخص بهره‌وری انرژی لازم است که همه حامل‌های انرژی با استفاده از

مبدل‌های تعریف شده استاندارد، بر حسب یک واحد مقداری نظیر بشکه نفت یا بی تی یو بیان شده و سپس محاسبه انجام شود.

پیوست ۱

مفاهیم اصلی

- فعالیت (Activity): فعالیت عبارت است از فرایند یا ترکیبی از عملیات که به تولید مجموعه‌ای از محصولات می‌انجامد.
- ستانده (Output): کالاها و خدمات تولید شده در یک کارگاه که در خارج از آن قابل دسترس می‌باشد را گویند به علاوه کالاها خدمات تولید شده برای خود مصرفی.
- ارزش ستانده (Value of Output): ارزش ستانده در حوزه محصولات بازاری، عبارتست از مجموع ارزش محصولات تولید شده و در مورد خدمات غیربازاری نظیر خدمات دولتی، ارزش ستانده بر اساس روش غیرمستقیم عبارت است از مجموع هزینه‌های تولید شامل جبران خدمات، مصارف واسطه، مصرف سرمایه‌های ثابت و خالص سایر مالیات‌های بر تولید.
- حجم ستانده (Volume of Output): حجم ستانده در حوزه محصولات بازاری عبارتست از مجموع ارزش ستانده به قیمت‌های سال پایه. در خدمات غیربازاری نظیر خدمات دولتی عبارت است از جمع تعداد محصولات یا خدمات تولید شده پس از اعمال وزن‌های هزینه‌ای.
- دستاورد (Outcome): هدف و نتایجی است که از فعالیت انتظار می‌رود. در فعالیت‌های وزارت امور اقتصادی و دارایی یکی از دستاوردهای مهم، درصد تحقق درآمدها در بودجه سالانه دولت است.
- نهاده (Input): نهاده شامل عواملی هستند که در فرایند تولید برای تولید محصول یا ستانده مورد استفاده قرار می‌گیرند نظیر نیروی کار، سرمایه فیزیکی، انرژی، مواد اولیه و خدمات.
- مصرف واسطه (Intermediate Consumption): ارزش کالاها و خدمات مصرف شده یا تغییر شکل یافته در فرایند تولید را گویند. مصرف واسطه شامل کالاهای سرمایه‌ای مورد استفاده در فرایند تولید نمی‌شود.

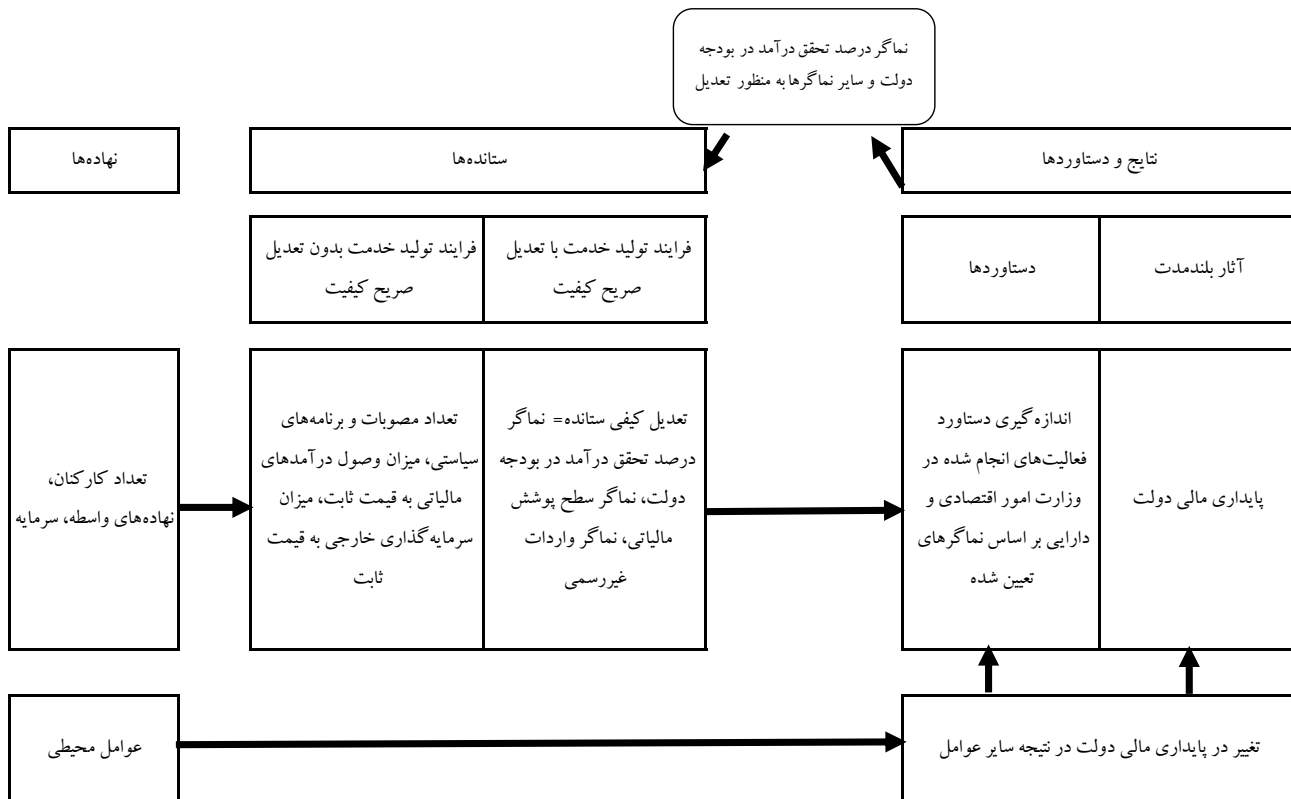

- بهره‌وری (Productivity) : عبارت است از نسبت حجم ستانده به حجم نهاده مورد استفاده در تولید. واژه حجم بیانگر ارزش پس از حذف تغییرات قیمتی است.
- بهره‌وری نیروی کار (Labor Productivity) : عبارت است از ستانده به ازای یک واحد از نهاده نیروی کار.
- بهره‌وری انرژی (Energy Productivity) : عبارت است از ستانده به ازای یک واحد از انرژی.
- بهره‌وری تک عاملی (Single Factor Productivity) : بهره‌وری تک عاملی عبارت است از نسبت ستانده به یکی از نهاده‌های تولید. بهره‌وری تک عاملی را بهره‌وری جزیی نیز می‌گویند.
- بهره‌وری چند عاملی (Multi-factor Productivity) : بهره‌وری چند عاملی تغییر در ستانده را مرتبط با تغییر چند نهاده تولید می‌سنجد.
- بهره‌وری کل عوامل تولید (Total Factor Productivity) : معمولاً به عنوان مترادف بهره‌وری چند عاملی، در شرایطی که همه نهاده‌های مورد استفاده در تولید مورد نظر باشند، به کار می‌رود.

پیوست ۲

نهاده‌ها، استانداردها و دستاوردها در وزارت امور اقتصادی و دارایی

پیوست ۳

مثال عددی بر اساس ارقام فرضی

ستانده و ستانده تعدیل شده

شاخص ستانده سک	نرخ رشد ستانده تعدیل شده، وزن داده شده با سهم هزینه‌ای			هزینه‌ها			ستانده تعدیل شده			نماگر دستاورد		ستانده			سال	
	میزان	میزان	تعداد	میزان	میزان	تعداد	میزان	میزان	تعداد	نماگر	نماگر	میزان	میزان	تعداد		
	درآمدهای گمرکی به قیمت ثابت	درآمدهای مالیاتی به قیمت ثابت	مصوبات و برنامه‌های سیاستی	درآمدهای گمرکی به قیمت ثابت	درآمدهای مالیاتی به قیمت ثابت	مصوبات و برنامه‌های سیاستی	درآمدهای گمرکی به قیمت ثابت	درآمدهای مالیاتی به قیمت ثابت	مصوبات و برنامه‌های سیاستی	دستاورد (ورود کالا از مبادی غیررسمی)	دستاورد (صد تحقق بودجه دولت)	درآمدهای گمرکی به قیمت ثابت	درآمدهای مالیاتی به قیمت ثابت	مصوبات و برنامه‌های سیاستی		
100				100000	30000	50000	20000	5000	3000	2000	100	100	5000	3000	2000	1388
104.3	0.02	0.01	0.01	118000	40000	55000	23000	5400	3080	2060	102	101	5500	3050	2040	1389
107.5	0.01	0.01	0.00	141000	55000	59000	27000	5626	3161	2101	107	102	6000	3100	2060	1390
113.1	0.03	0.02	0.00	157000	60000	67000	30000	6001	3325	2152	107	104	6400	3200	2070	1391
118.6	0.03	0.02	0.00	169000	65000	71000	33000	6432	3461	2193	106	105	6800	3300	2090	1392
126.3	0.04	0.01	0.01	186000	70000	79000	37000	7087	3558	2351	103	107	7300	3330	2200	1393

توضیح عمومی: ستون‌های حاوی ارقام ایتالیک، ارقام محاسباتی و سایر ستون‌ها شامل ارقام ثبتی دریافتی است.

ارقام کاملاً فرضی است و در اینجا تنها ارایه مثالی برای چگونگی محاسبات منتج به شاخص‌های بهروری مورد نظر بوده است. روشن است که در دنیای واقعی برای رسیدن به این جداول به اطلاعات تفصیلی و تفکیکی، مطابق با توضیحات متن نیاز خواهد بود. مثلاً می‌توان برای هر یک از اقلام مرتبط با ستانده، ستون‌های جداگانه‌ای را در نظر گرفت.

توضیح درباره جدول ستانده:

در ستون ستانده تعدیل شده، ستون‌های ستانده با استفاده از نماگرهای دستاورد تعدیل شده است. روش کار بدین صورت بوده است که رقم سال قبل در مجموع نرخ‌های رشد ستانده و نرخ‌های رشد نماگر

مذکور به علاوه یک، ضرب شده است. لازم به ذکر است که در جمع جبری نماگر دستاورد تعرفه گمرکی یعنی میزان ورود کالا از مبادی غیررسمی، نرخ رشد با علامت منفی اعمال شده است. در ستون نرخ رشد ستانده تعدیل شده، وزن داده شده با سهم هزینه‌ای، نرخ رشد ستانده تعدیل شده در سهم هزینه‌ای (هزینه هر نوع از فعالیت تقسیم بر مجموع هزینه‌ها) سال قبل به عنوان سال پایه در روش زنجیره‌ای، ضرب شده است. در ستون شاخص ستانده کل، نرخ‌های رشد بدست آمده با یکدیگر جمع شده و پس از آن با عدد یک نیز جمع شده و در رقم شاخص سال قبل ضرب شده است. برای سهولت، عدد شاخص سال ۱۳۸۸، ۱۰۰ فرض شده است.

نیروی کار

شاخص نیروی کار کل	نرخ رشد شاخص نیروی کار، وزن داده شده با سهم هزینه‌ای			هزینه جبران خدمات				شاخص تعداد/ ساعت نیروی کار			سال
	میزان	میزان	تعداد	میزان	میزان	تعداد	میزان	میزان	تعداد		
	درآمدهای گمرکی به قیمت ثابت	درآمدهای مالیاتی به قیمت ثابت	مصوبات و برنامه‌های سیاستی	درآمدهای گمرکی به قیمت ثابت	درآمدهای مالیاتی به قیمت ثابت	مصوبات و برنامه‌های سیاستی	درآمدهای گمرکی به قیمت ثابت	درآمدهای مالیاتی به قیمت ثابت	مصوبات و برنامه‌های سیاستی		
100				68000	18000	36000	14000	100	100	100	1388
105.0	0.01	0.03	0.01	85540	30000	39325	16215	103	106	105	1389
108.2	0.01	0.01	0.01	106925	45000	42539	19386	106	109	109	1390
112.1	0.00	0.03	0.01	119047	49000	48441	21606	107	116	113	1391
114.9	0.01	0.01	0.00	128956	53000	51866	24090	109	120	115	1392
119.1	0.01	0.02	0.01	144218	59000	57986	27232	112	125	120	1393

توضیح درباره جدول نیروی کار:

در ستون‌های محاسباتی (ایتالیک) نرخ رشد شاخص نیروی کار وزن داده شده با سهم هزینه‌ای، نرخ رشد شاخص نیروی کار هر فعالیت در سهم هزینه‌ای همان فعالیت در سال قبل ضرب شده است. در ستون شاخص نیروی کار کل، نرخ‌های رشد بدست آمده با یکدیگر جمع شده و پس از آن با عدد یک

نیز جمع شده و در رقم شاخص سال قبل ضرب شده است. برای سهولت، عدد شاخص سال ۱۳۸۸، ۱۰۰ فرض شده است.

مصارف واسطه

شاخص مصرف واسطه کل	نرخ رشد شاخص مصرف واسطه، وزن داده شده با سهم هزینه‌ای			هزینه مصرف واسطه			شاخص مصرف واسطه به قیمت ثابت			سال	
	میزان	میزان	تعداد	میزان	میزان	تعداد	میزان	میزان	تعداد		
	درآمدهای گمرکی به قیمت ثابت	درآمدهای مالیاتی به قیمت ثابت	مصوبات و برنامه‌های سیاستی	درآمدهای گمرکی به قیمت ثابت	درآمدهای مالیاتی به قیمت ثابت	مصوبات و برنامه‌های سیاستی	درآمدهای گمرکی به قیمت ثابت	درآمدهای مالیاتی به قیمت ثابت	مصوبات و برنامه‌های سیاستی		
100				24900	14000	6000	4900	100	100	100	1388
103.7	0.02	0.01	0.02	27757	15675	6785	5297	104	106	109	1389
105.5	0.01	0.01	0.01	29595	16461	7614	5520	105	111	112	1390
108.3	0.01	0.02	0.00	32847	18559	8394	5894	107	118	113	1391
111.4	0.03	0.00	0.00	34368	19135	8910	6323	112	119	116	1392
115.1	0.02	0.01	0.00	37757	21014	9768	6975	117	123	118	1393

توضیح درباره جدول مصارف واسطه: همانند جدول نیروی کار عمل می‌شود.

مجموع نهاده‌ها

شاخص نهاده کل	نهاده ها، وزن داده شده با سهم های هزینه‌ای		جمع هزینه ها	هزینه مصرف واسطه	هزینه جبران خدمات	شاخص مصرف واسطه	شاخص نیروی کار	سال
	مصرف واسطه	نیروی کار						
100			92900	24900	68000	100.0	100.0	1388
104.7	0.01	0.04	113297	27757	85540	103.7	105.0	1389
107.5	0.00	0.02	136520	29595	106925	105.5	108.2	1390
111.2	0.01	0.03	151894	32847	119047	108.3	112.1	1391
114.0	0.01	0.02	163323	34368	128956	111.4	114.9	1392
118.1	0.01	0.03	181975	37757	144218	115.1	119.1	1393

توضیح درباره جدول مجموع نهاده‌ها:

به منظور بدست آوردن شاخص نهاده کل نیز از روش وزن دهی با استفاده از سهم هزینه‌ای (نیروی کار و مصرف واسطه) استفاده می‌کنیم. روش کار مانند دو جدول قبلی است.

شاخص‌های بهره‌وری

سال	شاخص بهره‌وی کار	مصرف واسطه	مصرف بهره‌وری	کار و چند عاملی	شاخص بهره‌وری	نرخ رشد
1388	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	
1389	99.4	100.6	99.7	-0.3	0.6	-0.6
1390	99.4	101.9	100.0	0.3	1.3	0.0
1391	100.9	104.5	101.8	1.8	2.5	1.6
1392	103.2	106.5	104.0	2.2	1.9	2.3
1393	106.1	109.7	107.0	2.8	3.0	2.8

توضیح درباره شاخص‌های بهره‌وری:

همه محاسبات جداول گذشته، با هدف رسیدن به جدول شاخص‌های بهره‌وری انجام شده است. در این جدول، عدد شاخص ستانده کل تعدیل شده به ترتیب بر عدد شاخص نیروی کار و مصرف واسطه تقسیم و در عدد ۱۰۰ ضرب شده است تا شاخص بهره‌وری تک عاملی بدست آید. از تقسیم رقم شاخص ستانده کل تعدیل شده بر شاخص نهاده کل نیز عدد شاخص بهره‌وری چند عاملی کار و مصرف واسطه بدست می‌آید. سه ستون آخر نیز ارقام مربوط به نرخ رشد شاخص‌های بهره‌وری تک عاملی و چند عاملی است.